

Civilutskottets betänkande

2021/22:CU28

Nya regler om föräldraskap i internationella situationer

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. lagen om internationella faderskapsfrågor, som ska få det nya namnet lagen om föräldraskap i internationella situationer.

Lagändringarna innebär nya regler om föräldraskap till ett barn i internationella situationer för en kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet. Efter mönster av vad som gäller för faderskap i internationella situationer införs en ny föräldraskapspresumtion i sådana situationer. Enligt presumtionen ska en kvinna som är eller har varit gift med barnets mor under vissa förutsättningar automatiskt anses som barnets förälder i Sverige. Det gäller i första hand om föräldraskapet följer av lagen i den stat där barnet vid födelsen fick sin hemvist.

Dessutom ska utländska domstolsavgöranden om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor erkännas i Sverige under vissa förutsättningar. Samma sak ska gälla utländska fastställelser genom bekräftelse av föräldraskap för en sådan kvinna.

Genom lagändringarna införs också flera andra internationellt privat- och processrättsliga regler om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns två reservationer (SD, KD) och ett särskilt yttrande (M, C, L, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:188 Jämlika regler om föräldraskap i internationella situationer.

Två yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Bakgrund	5
Nya regler om föräldraskap i internationella situationer	6
Reservationer	11
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (SD).....	11
2. Uppföljning av den nya regleringen, punkt 2 (KD)	11
Särskilt yttrande	13
Regler om föräldraskap i internationella situationer (M, C, L, MP)	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Propositionen	14
Följdmotionerna	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor,
2. lag om ändring i lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden,
3. lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:188 punkterna 1–3 och avslår motion

2021/22:4521 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD).

Reservation 1 (SD)

2. Uppföljning av den nya regleringen

Riksdagen avslår motion

2021/22:4519 av Larry Söder m.fl. (KD).

Reservation 2 (KD)

Stockholm den 16 juni 2022

På civilutskottets vägnar

Larry Söder

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Larry Söder (KD), Viktor Wärnick (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Ola Johansson (C), Lars Püss (M), Roger Hedlund (SD), Joakim Järrebring (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD), David Josefsson (M), Ola Möller (S), Jon Thorbjörnson (V), Amanda Palmstierna (MP), Hanna Westerén (S) och Johanna Haraldsson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2021/22:188 Jämlika regler om föräldraskap i internationella situationer. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Under de senaste åren har föräldrabalkens regelverk för föräldraskap efter assisterad befruktning genomgått förändringar. Sedan den 1 januari 2019 är sålunda balkens regler om föräldraskap efter assisterad befruktning i utlandet desamma för olikkönade och samkönade par. Regleringen innebär att föräldraskap kan fastställas i Sverige under förutsättning att behandlingen har utförts vid en behörig inrättning och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn (1 kap. 9 § andra stycket). Vidare infördes den 1 januari 2022 en ny föräldraskapspresumtion som innebär att om modern vid barnets födelse är gift eller registrerad partner med en kvinna, ska kvinnan automatiskt anses som barnets förälder (1 kap. 9 § första stycket). Den nya föräldraskapspresumtionen speglar den faderskapspresumtion som sedan länge finns i föräldrabalken.

Även de övriga nordiska länderna har i dag regler som gör det möjligt för en kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet att fastställas som barnets förälder. Liknande regler finns också på andra håll i världen, t.ex. i Australien, England, Nederländerna och Wales. När familjer flyttar till Sverige från dessa länder aktualiseras frågor om föräldraskap här.

För annat än inhemska förhållanden finns det enligt lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor en faderskapspresumtion i internationella situationer. Den innebär att en man som är eller har varit gift med barnets mor ska anses som barnets far i Sverige när det följer av lagen i den stat där barnet vid födelsen fick sin hemvist. Lagen innehåller också regler om erkännande av dels utländska domstolsavgöranden om faderskap, dels utländska fastställelser genom bekräftelse av faderskap.

I lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden finns det regler om erkännande av dels nordiska domstolsavgöranden om faderskap, dels nordiska fastställelser genom bekräftelse av faderskap. Lagen innehåller också regler om konkurrerande förfaranden. Lagens regler gäller i stället för reglerna i lagen om internationella faderskapsfrågor.

I internationella situationer finns det däremot inte någon motsvarande föräldraskapspresumtion för en kvinna som är eller har varit gift med barnets mor som leder till att kvinnan automatiskt kan anses som barnets förälder i Sverige. Inte heller kan ett utländskt domstolsavgörande om föräldraskap eller en utländsk fastställelse genom bekräftelse av föräldraskap erkännas här. Det saknas även flera andra svenska internationellt privat- och processrättsliga regler om föräldraskap för en kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet.

Nya regler om föräldraskap i internationella situationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om nya regler om föräldraskap i internationella situationer. Därmed avslår riksdagen en motion om avslag på propositionen.

Vidare avslår riksdagen en motion om uppföljning av den nya regleringen.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (KD).

Propositionen

Regeringens förslag

I propositionen föreslår regeringen nya regler om föräldraskap till ett barn i internationella situationer för en kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet. Reglerna ska införas i lagen om internationella faderskapsfrågor och i lagen om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden. Lagarna ska samtidigt byta namn till lagen om föräldraskap i internationella situationer respektive lagen om erkännande av nordiska föräldraskapsavgöranden.

Efter mönster av vad som gäller för faderskap i internationella situationer föreslås att det ska införas en ny föräldraskapspresumtion i sådana situationer. Enligt presumtionen ska en kvinna som är eller har varit gift med barnets mor under vissa förutsättningar automatiskt anses som barnets förälder i Sverige. Det gäller i första hand om föräldraskapet följer av lagen i den stat där barnet vid födelsen fick sin hemvist.

Dessutom föreslår regeringen att utländska domstolsavgöranden om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor ska erkännas i Sverige under vissa förutsättningar. Samma sak ska gälla utländska fastställelser genom bekräftelse av föräldraskap för en sådan kvinna.

Regeringen föreslår också flera andra internationellt privat- och processrättsliga regler om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor. Det rör sig om regler om svensk domstols behörighet, konkurrerande förfaranden och tillämplig lag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

De huvudsakliga skälen för regeringens förslag

I propositionen konstaterar regeringen att en konsekvens av att det inte finns fullständiga svenska internationellt privat- och processrättsliga regler om föräldraskap för en kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet är att kvinnan i dag är hänvisad till att få föräldraskapet fastställt enligt föräldraskapens reglering eller till att adoptera barnet. Detta gäller även i sådana fall där kvinnan i det andra landet i rättsligt hänseende är förälder till barnet. En

sådan fastställelse i Sverige av föräldraskapet genom bekräftelse eller dom förutsätter att socialnämnden eller en domstol är involverad. Det tar i de flesta fall tid att få en fastställelse till stånd. Om det inte finns förutsättningar för en fastställelse tar ett adoptionsförfarande typiskt sett ännu längre tid. Enligt regeringen kan det nuvarande regelverket leda till otrygghet för familjer i samband med en flytt. Den nuvarande ordningen har dessutom väckt frågor om särbehandling och diskriminering på grund av kön och sexuell läggning.

Regeringen anser att det är angeläget att det finns regler som fungerar inte bara för familjer som bildas i Sverige utan även för familjer som kommer hit från andra länder. I ljuset av den utveckling som har skett av det regelverk som avser nationella situationer finns det enligt regeringen anledning att modernisera även den svenska internationellt privat- och processrättsliga lagstiftningen.

Närmare om barnets rätt till sin förälder och till kännedom om sitt ursprung

Regeringen anför i propositionen följande om barnets rätt till sin förälder och att få kännedom om sitt ursprung (s. 24 f.):

En självklar utgångspunkt är – som *Barnombudsmannen* och *Statens medicinsk-etiska råd* betonar – att förslagen ska vara till barnets bästa. Av artiklarna 7 och 8 i barnkonventionen följer att barn har rätt till sina föräldrar och att känna till sitt ursprung. Alla barn har rätt till den trygghet som en familj och föräldrar kan ge och det är angeläget att lagstiftningen strävar efter att tillgodose detta. En grundläggande uppgift för varje förälder är att tillvarata barnets rättigheter. För att denna uppgift ska kunna fullgöras krävs att föräldern inte förlorar sin status som rättslig förälder vid en flytt till Sverige. Att en förälder kan tvingas adoptera ett barn för att få fortsätta vara barnets rättsliga förälder – eller i ytterlighetsfallet att föräldern förlorar sin status som rättslig förälder – ligger varken i barnets, föräldrarnas eller familjens intresse.

Ett erkännande av ett utländskt avgörande eller en utländsk fastställelse genom bekräftelse innebär inte att avgörandet respektive fastställelsen omprövas materiellt. Det får till följd att ett föräldraskap som etablerats i utlandet enligt ett utländskt avgörande eller en fastställelse kan erkännas trots att det inte uppfyller de krav som ställs i svensk rätt. Det gäller t.ex. förutsättningarna att bli förälder efter en assisterad befruktning (se 1 kap. 9 § andra stycket föräldrabalken). Barnombudsmannen ställer frågan om vad ett erkännande av ett utländskt föräldraskapsavgörande eller en utländsk fastställelse skulle kunna innebära för barnets rätt att få kännedom om sitt ursprung. Ett erkännande innebär som anges ovan att ett utländskt domstolsavgörande eller en utländsk fastställelse genom bekräftelse gäller här och att svenska myndigheter accepterar avgörandet eller fastställelsen oberoende av vad som gäller enligt den svenska materiella regleringen. Många länder ställer, liksom Sverige, i sin lagstiftning upp krav på att barnet ska få kännedom om sitt ursprung. Men så är inte alltid fallet. Det innebär att det i vissa fall kan saknas uppgift om spermiedonatorn och att barnen därför inte får kunskap om sitt ursprung. De erkännanderegler som föreslås tar sikte på föräldraskap som fastställts i utlandet för barn som redan fötts. Det är då inte möjligt för svenska myndigheter att säkerställa att barnet får kunskap om sitt ursprung, vilket *Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn* önskar. Alternativet till att erkänna dessa

föräldraskap är att frånta barnen en rättslig förälder vid en flytt till Sverige. Vid en avvägning mellan dessa intressen måste barnets rätt till sin förälder väga tyngre. Det synsättet skiljer sig inte från vad som gäller vid erkännande av ett utländskt avgörande om eller en utländsk fastställelse genom bekräftelse av faderskap, när barnet kommit till efter en spermiedonation.

Förslagen innebär också att det skulle kunna bli aktuellt för en svensk domstol att fastställa föräldraskap med tillämpning av en utländsk lag som inte innehåller något krav på att det ska finnas uppgift om spermiedonatorn. För att utländsk lag ska bli tillämplig vid domstolens prövning är det dock en förutsättning att barnet inte har sin hemvist här när målet avgörs i första instans, vilket endast undantagsvis torde vara fallet. Ett föräldraskap kan även uppkomma enligt den föreslagna föräldraskapspresumtionen då det följer direkt av en utländsk lag som inte innehåller något krav på att det ska finnas uppgift om spermiedonatorn [...]. Även om den utländska lagen inte uppfyller den svenska lagens krav, får det även i dessa fall anses vara ett sämre alternativ att kvinnan inte fastställs som förälder till barnet i Sverige. Det bör understrykas att motsvarande situationer redan i dag kan uppkomma vid bestämmande av faderskap i internationella situationer när utländsk lag ska tillämpas i domstol eller läggas till grund för bedömningen vid tillämpningen av faderskapspresumtionen.

Förslagen medför ingen möjlighet att kringgå rätten för ett barn att få kännedom om sitt ursprung när föräldraskapet tillämpas vid fastställelsen av föräldraskapet, bl.a. när barnet får sin hemvist i Sverige vid födelsen. Rätten för ett barn att känna till sitt genetiska ursprung påverkas inte av förslagen i ett sådant fall. Förslagen innebär alltså inte någon försämring av barnets rätt till kännedom om sitt ursprung, vilket *Familjerätts-sociomernas Riksförening* befarar.

Motionerna

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2021/22:4521 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) föreslås att riksdagen ska avslå regeringens förslag i propositionen. Motionärerna anför att förslagen inte är till barnets bästa, eftersom de på ett negativt sätt kan påverka barnets rätt att få kännedom om sitt ursprung. Enligt motionärerna saknas det i propositionen ett fördjupat resonemang i frågan.

Uppföljning av den nya regleringen

I kommittémotion 2021/22:4519 av Larry Söder m.fl. (KD) begärs ett tillkännagivande om att regeringen i ett tidigt skede ska följa upp den nya regleringen utifrån ett barnperspektiv och barnets rätt att känna till sitt ursprung. Motionärerna anför att det finns frågetecken kring hur de nya reglerna kommer att påverka barnets rätt att känna till sitt biologiska ursprung när reglerna tillämpas på barn som tillkommit genom assisterad befruktning i länder där anonyma donatorer tillåts.

Utskottets ställningstagande

Det är angeläget att det finns regler som fungerar inte bara för familjer som bildas i Sverige utan även för familjer som kommer hit från andra länder. Utskottet konstaterar att när ett olikkönat par flyttar till Sverige med sitt barn anses den man som rättsligt betraktas som barnets far i hemlandet i regel också vara barnets far här i Sverige. Så är däremot inte fallet för en kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet. En kvinna som i det andra landet är rättslig förälder till barnet är i stället hänvisad till att få föräldraskapet fastställt i Sverige enligt föräldrabalkens reglering eller till att adoptera barnet. En sådan fastställelse i Sverige av föräldraskapet genom bekräftelse eller dom förutsätter att socialnämnden eller en domstol är involverad, vilket i de flesta fall tar tid. Om det inte finns förutsättningar för en fastställelse tar ett adoptionsförfarande typiskt sett ännu längre tid. Som regeringen anför kan den nuvarande ordningen leda till otrygghet för familjer i samband med en flytt, och ordningen har även väckt frågor om särbehandling och diskriminering på grund av kön och sexuell läggning.

En självklar utgångspunkt är, som också framhålls av regeringen, att regleringen på området ska vara till barnets bästa. Av barnkonventionen följer att barn har rätt till sina föräldrar och att känna till sitt ursprung. Alla barn har rätt till den trygghet som en familj och föräldrar kan ge, och det är angeläget att lagstiftningen strävar efter att tillgodose detta. En grundläggande uppgift för varje förälder är att ta till vara barnets rättigheter. För att kunna göra det krävs att föräldern inte förlorar sin status som rättslig förälder vid en flytt till Sverige. Att en förälder kan tvingas adoptera ett barn för att få fortsätta vara barnets rättsliga förälder – eller i ytterlighetsfallet att föräldern förlorar sin status som rättslig förälder – ligger varken i barnets, föräldrarnas eller familjens intresse.

När det gäller utländska avgöranden om eller fastställelser av föräldraskap ställer många länder, liksom Sverige, i sin lagstiftning upp krav på att barnet ska få kännedom om sitt ursprung. Men så är inte alltid fallet. Det innebär att det i vissa fall kan saknas uppgift om spermiedonatorn och att barnet därför inte får kunskap om sitt ursprung. Det kan dock konstateras att de erkännanderegler som föreslås tar sikte på föräldraskap som har fastställts i utlandet för barn som redan fötts. Det är då, som regeringen påpekar, inte möjligt för svenska myndigheter att säkerställa att barnet får kunskap om sitt ursprung. Alternativet till att erkänna dessa föräldraskap är att ta ifrån barnen en rättslig förälder vid en flytt till Sverige. I likhet med regeringen anser utskottet att barnets rätt till sin förälder vid en avvägning mellan dessa intressen måste väga tyngre. Samma sak gäller utländska föräldraskap som ska godtas här enligt den föreslagna föräldraskapspresumtionen i internationella situationer. Detta synsätt skiljer sig inte från vad som gäller i fråga om faderskap i internationella situationer när barnet har kommit till efter en spermiedonation.

I sammanhanget bör även framhållas att förslagen inte medför någon möjlighet att kringgå rätten för ett barn att få kännedom om sitt ursprung när föräldrabalken tillämpas vid fastställelsen av föräldraskapet, bl.a. när barnet

får sin hemvist i Sverige vid födelsen. Rätten för ett barn att känna till sitt genetiska ursprung påverkas alltså inte av förslagen i ett sådant fall.

Utskottet anser därför sammanfattningsvis att regeringens lagförslag bör antas. Därmed bör avslagsyrkandet i motion 2021/22:4521 (SD) avslås.

Inte heller är utskottet berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av förslaget om en uppföljning i motion 2021/22:4519 (KD). Även det motionsyrkandet avstyrks därför.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4521 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) och avslår proposition 2021/22:188 punkterna 1–3.

Ställningstagande

Regeringens förslag handlar om att införa en ny föräldraskapspresumtion i internationella situationer; en kvinna som är eller har varit gift med barnets mor ska på vissa villkor automatiskt anses som barnets förälder i Sverige. Dessutom ska utländska domstolsavgöranden om och fastställelser av föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor under vissa förutsättningar erkännas i Sverige. Flera andra internationellt privat- och processrättsliga regler om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor föreslås också.

Enligt regeringen är syftet med förslagen att få fram jämlika, inkluderande och ändamålsenliga regler om föräldraskap i internationella situationer som anpassar regelverket till olika sätt att få barn och bilda familj. Vi anser dock att förslagen i princip endast är inriktade på vuxenperspektivet och föräldraskapet. Det finns ingen jämlikhet i detta – barnperspektivet är åsidosatt. Flera remissinstanser kritiserar förslagen på den grunden att de kan komma att påverka barnets rätt att känna till sitt genetiska ursprung. Det är av största vikt att barn inte tas ifrån den rätten – barn ska till och med garanteras att få kunskap om sitt genetiska ursprung. Vi anser att det i propositionen saknas en fördjupad analys i frågan och ett fördjupat resonemang om på vilket sätt förslagen är till barnets bästa. Lagförslagen bör därför avslås.

2. Uppföljning av den nya regleringen, punkt 2 (KD)

av Larry Söder (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4519 av Larry Söder m.fl. (KD).

Ställningstagande

De nya reglerna om föräldraskap i internationella situationer innebär att fler barn kommer att ha två rättsliga föräldrar om barnets familj flyttar till Sverige. Detta är positivt. Eftersom en familjekonstellation kan se olika ut är det också positivt att ordet föräldraskap används som ett könsneutralt begrepp i den nya regleringen. Jag har därför ställt mig bakom lagförslagen.

Jag anser dock att det finns frågetecken kring hur det nya regelverket kommer att påverka barnets rätt att känna till sitt biologiska ursprung när reglerna tillämpas på barn som tillkommit genom assisterad befruktning i länder där anonyma donatorer tillåts. Detta är också något som lyfts av flera tunga remissinstanser. Å ena sidan är det viktigt att föräldraskap kan etableras på ett smidigt sätt och att barnet har två rättsliga föräldrar. Å andra sidan är barnets rätt att känna till sitt ursprung av minst lika stor betydelse. Jag hade gärna sett ett utförligare resonemang från regeringens sida om förslagen utifrån ett barnrättsperspektiv och barnets rätt att få kännedom om sitt ursprung.

Jag anser därför att regeringen i ett tidigt skede ska följa upp den nya regleringen utifrån ett barnperspektiv och barnets rätt att känna till sitt ursprung. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Regler om föräldraskap i internationella situationer (M, C, L, MP)

Viktor Wärnick (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Ola Johansson (C), Lars Püss (M), Robert Hannah (L), David Josefsson (M) och Amanda Palmstierna (MP) anför:

Det är angeläget att reglerna om föräldraskap utvecklas i takt med samhället i övrigt och är anpassade till olika sätt att få barn och bilda familj. Varje barn ska ha en trygg familjesituation och få växa upp i ett samhälle som inte gör skillnad på personer beroende på kön eller på olika familjekonstellationer. Vi välkomnar därför, och har ställt oss bakom, lagförslagen i ärendet som innebär jämlika, inkluderande och ändamålsenliga regler om föräldraskap i internationella situationer.

De lagförslag som här är aktuella grundar sig på förslag från Utredningen om utökade möjligheter att göra utländska föräldraskap gällande i Sverige i betänkandet Nya regler om utländska föräldraskap och adoption i vissa fall (SOU 2021:56). I det betänkandet finns även förslag om nya regler om föräldraskap för barn som har tillkommit efter ett surrogatarrangemang i utlandet och som syftar till att anpassa svensk lagstiftning för att uppfylla Sveriges konventionsåtaganden om bl.a. barnets rätt till privat- och familjeliv. Som framgår av propositionen bereds dessa förslag vidare i Regeringskansliet och är alltså inte en del av detta ärende. Vi hade dock helst sett att propositionen behandlade även dessa förslag från utredningen, och vi beklagar att så inte är fallet. Det är viktigt att frågan om föräldraskap för barn som har tillkommit efter ett surrogatarrangemang regleras utifrån ett barnrättsperspektiv, framför allt barnets intresse av rättssäkerhet och trygghet. Vi kommer att driva frågan i andra sammanhang i enlighet med den närmare inställning som vårt respektive parti har i saken.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:188 Jämlika regler om föräldraskap i internationella situationer:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område.

Följdmotionerna

2021/22:4519 av Larry Söder m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens förslag ska följas upp i ett tidigt skede utifrån ett barnperspektiv och barnets rätt att känna till sitt ursprung, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4521 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

Riksdagen avslår proposition 2021/22:188 Jämlika regler om föräldraskap i internationella situationer.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:367)
om internationella faderskapsfrågor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor¹

dels att 6 a och 10 b §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 6 a § ska utgå,

dels att rubriken till lagen samt 1, 3, 4, 5, 6–8, 10, 10 a och 12 §§ och rubrikerna närmast före 3 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 2 § ska lyda ”Föräldraskap omedelbart på grund av lag”,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 a §, och närmast före 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**Lag om internationella
faderskapsfrågor****Lag om föräldraskap i
internationella situationer**1 §²

Denna lag gäller frågor om *faderskap* till barn i internationella *förhållanden*.

I lagen finns också bestämmelser om föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken i internationella förhållanden.

I förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge gäller lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska *faderskapsavgöranden* i stället för 7–10 b §§.

Denna lag gäller frågor om *föräldraskap* till barn i internationella *situationer*.

I förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge gäller lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska *föräldraskapsavgöranden* i stället för 7–10 a §§ och 12 § *andra stycket*.

2 a §

En kvinna som är eller har varit gift med ett barns mor ska anses som

¹ Senaste lydelse av

6 a § 2005:444

10 b § 2018:1280

rubriken närmast före 6 a § 2005:444.

² Senaste lydelse 2018:1280. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

barnets förälder, då det följer av lagen i den stat där barnet vid födelsen fick sin hemvist eller, om inte någon kvinna utöver modern ska anses som barnets förälder enligt den lagen, då det följer av lagen i en stat där barnet vid födelsen blev medborgare. Om barnet vid födelsen fick sin hemvist i Sverige, ska frågan dock alltid bedömas enligt svensk lag.

Fastställelse och hävande av faderskap

Ett faderskap kan fastställas genom bekräftelse av faderskapet under medverkan av en svensk socialnämnd, om nämnden är skyldig att utreda faderskapet enligt 2 kap. 1 eller 9 § föräldrabalken.

I fråga om fastställelse av faderskap enligt första stycket tillämpas svensk lag.

Har bekräftelsen lämnats utomlands, skall den även om detta inte följer av andra stycket anses giltig till formen, om den uppfyller formföreskrifterna i den främmande statens lag.

Fastställelse och hävande av föräldraskap

3 §³

Ett faderskap, eller ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, kan fastställas genom bekräftelse av faderskapet eller föräldraskapet under medverkan av en svensk socialnämnd, om nämnden är skyldig att utreda faderskapet eller föräldraskapet enligt 2 kap. 1, 8 a eller 9 § föräldrabalken.

I fråga om fastställelse enligt första stycket tillämpas svensk lag.

Om bekräftelsen har lämnats utomlands, ska den även om detta inte följer av andra stycket anses giltig till formen, ifall den uppfyller formföreskrifterna i lagen i den stat där bekräftelsen lämnades.

4 §⁴

Mål om faderskap får tas upp av svensk domstol om

1. barnet har sin hemvist i Sverige,
2. talan förs mot en man som har sin hemvist i Sverige eller mot flera män som alla har sin hemvist här, eller

Mål om faderskap eller om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor får tas upp av svensk domstol om

2. talan förs mot en man eller kvinna som har sin hemvist i Sverige eller mot flera män eller kvinnor som alla har sin hemvist här, eller

³ Senaste lydelse 1990:1528.

⁴ Senaste lydelse 2018:1280.

3. det i andra fall med hänsyn till barnets, moderns *eller* mannens anknäytning till Sverige finns särskilda skäl att målet prövas här i landet.

3. det i andra fall med hänsyn till barnets, moderns, mannens *eller kvinnans* anknäytning till Sverige finns särskilda skäl att målet prövas här i landet.

Om det sedan talan har väckts inträffar en ändring av de omständigheter som grundar svensk domstols behörighet enligt första stycket, upphör inte domstolens behörighet.

I 5 a § finns ytterligare en bestämmelse om svensk domstols behörighet.

5 §⁵

En talan vid svensk domstol om fastställande av faderskap *eller om hävande av ett faderskap som gäller enligt 2 §* ska prövas enligt lagen i den stat där barnet har sin hemvist när målet avgörs i första instans.

En talan vid svensk domstol om fastställande av *ett* faderskap *eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor* ska prövas enligt lagen i den stat där barnet har sin hemvist när målet avgörs i första instans. *Detsamma gäller en talan vid svensk domstol om hävande av ett faderskap eller ett föräldraskap som gäller enligt 2 respektive 2 a §.*

En talan om fastställande av faderskap för ett barn som har sin hemvist utomlands ska dock alltid prövas enligt svensk lag om

1. fastställelsen avser en man som har sin hemvist i Sverige,
2. det påstås att barnet har tillkommit med mannens spermier, och
3. barnet i hemvistlandet inte har några andra rättsliga föräldrar än mannen och hans make, registrerade partner eller sambo.

Frågan om huruvida ett faderskap som gäller enligt 2 § ska anses hävt genom en fastställelse av att *en annan man* är barnets far bedöms enligt samma lag som har tillämpats vid fastställelsen.

Frågan om huruvida ett faderskap som gäller enligt 2 § *eller ett föräldraskap som gäller enligt 2 a §* ska anses hävt genom en fastställelse av att *någon annan* är barnets far *eller förälder* bedöms enligt samma lag som har tillämpats vid fastställelsen.

6 §⁶

Har ett faderskap fastställts genom bekräftelse, *skall* en talan vid svensk domstol om ogiltigförklaring av bekräftelsen prövas enligt den eller de lagar som bestämmer fastställelsens giltighet här i landet. En ogiltigförklaring får dock alltid meddelas med stöd av svensk lag, om talan grundas på att den som har

Om ett faderskap *eller ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor* har fastställts genom en bekräftelse, *ska* en talan vid svensk domstol om ogiltigförklaring av bekräftelsen prövas enligt den eller de lagar som bestämmer fastställelsens giltighet här i landet. En

⁵ Senaste lydelse 2018:1280.

⁶ Senaste lydelse 1990:1528.

lämnat bekräftelsen inte är far barnet.

ogiltigförklaring av en bekräftelse av ett faderskap får dock alltid meddelas med stöd av svensk lag, om talan grundas på att den som har lämnat bekräftelsen inte är far till barnet.

Giltigheten av utländska faderskapsavgöranden m. m.

Giltigheten av utländska avgöranden och fastställelser

7 §

Ett avgörande av en utländsk domstol som innebär att ett faderskap har fastställts eller hävts och som har vunnit laga kraft gäller i Sverige, om det med hänsyn till en parts hemvist eller medborgarskap eller annan anknytning fanns skälig anledning att talan prövades i den främmande staten.

Ett avgörande av en utländsk domstol som innebär att ett faderskap eller ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor har fastställts eller hävts och som har fått laga kraft gäller i Sverige, om det med hänsyn till en parts hemvist eller medborgarskap eller annan anknytning fanns skälig anledning att talan prövades i den utländska staten.

Det utländska avgörandet gäller dock inte i Sverige,

1. om svaranden, i fall där han eller hon inte har gått i svaromål, inte har fått kännedom om den väckta talan i tillräcklig tid för att kunna svara i saken eller om svaranden annars inte har fått rimliga möjligheter att föra sin talan i den utländska rättegången,

2. om avgörandet strider mot en svensk dom,

3. om avgörandet strider mot ett här i landet giltigt utländskt avgörande i en rättegång som började tidigare än den andra utländska rättegången,

4. om avgörandet strider mot en här i landet giltig fastställelse av faderskap i annan form än genom domstolsavgörande och den fastställelsen har skett innan den utländska rättegången började,

4. om avgörandet strider mot en här i landet giltig fastställelse genom bekräftelse av ett faderskap eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, ifall fastställelsen har skett innan den utländska rättegången började,

5. om en rättegång om faderskapet pågår i Sverige, eller

5. om det här i landet pågår en rättegång om faderskapet eller om föräldraskapet för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, eller

6. om det utomlands pågår en rättegång om faderskapet som har börjat tidigare än den andra utländska rättegången och som kan antas leda till ett här i landet giltigt avgörande.

6. om det utomlands pågår en rättegång om faderskapet eller om föräldraskapet för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, ifall den rättegången har börjat tidigare än den andra utländska rättegången och kan antas

leda till ett här i landet giltigt avgörande.

8 §⁷

En utländsk fastställelse *av faderskap genom bekräftelse* gäller i Sverige, om den är giltig enligt lagen i den stat där barnet eller den som har lämnat *bekräftelse* hade hemvist eller i en stat där någon av dem var medborgare.

Bekräftelsen *skall* även om det inte följer av första stycket anses giltig till formen, om den uppfyller formföreskrifterna i lagen i den stat där bekräftelsen lämnades.

Den utländska fastställelsen gäller dock inte i Sverige

1. om den strider mot ett här i landet giltigt avgörande i en rättegång som började innan fastställelsen skedde,

2. om den strider mot en tidigare, här i landet giltig fastställelse av faderskap *i annan form än genom domstolsavgörande*,

3. om det i Sverige pågår en rättegång om faderskapet *som* har börjat innan fastställelsen skedde,

4. om det utomlands pågår en rättegång om faderskapet *som* har börjat innan fastställelsen skedde och *som* kan antas leda till ett här i landet giltigt avgörande, eller

5. om bekräftelsen är uppenbart oriktig.

En utländsk fastställelse *genom bekräftelse av ett faderskap eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor* gäller i Sverige, om den är giltig enligt lagen i den stat där barnet eller den som har lämnat *bekräftelsen* hade *sin* hemvist eller i en stat där någon av dem var medborgare.

Bekräftelsen *ska* även om det inte följer av första stycket anses giltig till formen, om den uppfyller formföreskrifterna i lagen i den stat där bekräftelsen lämnades.

2. om den strider mot en tidigare, här i landet giltig fastställelse *genom bekräftelse av ett faderskap eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor*,

3. om det *här i landet* pågår en rättegång om faderskapet *eller om föräldraskapet för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor*, *ifall rättegången* har börjat innan fastställelsen skedde,

4. om det utomlands pågår en rättegång om faderskapet *eller om föräldraskapet för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor*, *ifall rättegången* har börjat innan fastställelsen skedde och *den* kan antas leda till ett här i landet giltigt avgörande, eller

5. om bekräftelsen *avser faderskap och* är uppenbart oriktig.

⁷ Senaste lydelse 1990:1528.

Konkurrerande förfaranden

10 §

Väcks vid en svensk domstol talan om faderskapet till ett barn men pågår redan en rättegång om faderskapet utomlands, skall talan avvisas eller förklaras vilande i väntan på ett avgörande i den utländska rättegången som har vunnit laga kraft, om det kan antas att detta avgörande blir giltigt här i landet. Talan får dock prövas, om det finns särskilda skäl.

Pågår den utländska rättegången i Schweiz, skall i fall som avses i 7 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz den bestämmelsen i stället tillämpas.

Om det vid en svensk domstol väcks en talan om faderskapet till ett barn eller om föräldraskapet till ett barn för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor men det redan pågår en rättegång om någon av dessa frågor utomlands, ska talan avvisas eller förklaras vilande i väntan på ett avgörande i den utländska rättegången som har fått laga kraft, om det kan antas att det avgörandet blir giltigt här i landet. Talan får dock prövas, om det finns särskilda skäl.

Om den utländska rättegången pågår i Schweiz, ska i fall som avses i 7 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz den bestämmelsen i stället tillämpas.

10 a §⁸

Om det pågår en rättegång om faderskapet till ett barn utomlands, får en svensk socialnämnd inte godkänna en bekräftelse av faderskapet.

Om det pågår en rättegång utomlands om faderskapet till ett barn eller om föräldraskapet till ett barn för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, får en svensk socialnämnd inte godkänna en bekräftelse av faderskapet eller föräldraskapet.

12 §⁹

En bestämmelse i en utländsk lag får inte tillämpas och ett avgörande av en utländsk domstol eller en utländsk fastställelse av faderskap genom bekräftelse gäller inte i Sverige, om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa bestämmelsen eller att erkänna avgörandet eller fastställelsen.

En bestämmelse i en utländsk lag får inte tillämpas om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa bestämmelsen.

Ett avgörande av en utländsk domstol eller en utländsk faststäl-

⁸ Senaste lydelse 2018:1280.

⁹ Senaste lydelse 1990:1528.

lelse genom bekräftelse av ett faderskap eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor gäller inte i Sverige, om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.
 2. Bestämmelserna i 7, 8 och 12 §§ i den nya lydelsen tillämpas även i fråga om domstolsavgöranden som har meddelats före ikraftträdandet och fastställelser genom bekräftelse som har skett före ikraftträdandet. Om ett avgörande eller en fastställelse gällde i Sverige före ikraftträdandet, ska avgörandet eller fastställelsen gälla här även efter ikraftträdandet. Avgöranden och fastställelser som strider mot ett avgörande eller en fastställelse som gällde i Sverige före ikraftträdandet ska inte vara giltiga här.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden¹

dels att 5 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 1–4 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden

Lag om erkännande av nordiska föräldraskapsavgöranden

1 §

En *lagakraftvunnen* dom som har meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och som avser faderskap till barn gäller även i Sverige.

En dom som har meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och som avser faderskap till barn *eller föräldraskap till barn för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor* gäller även i Sverige, *om domen har fått laga kraft.*

Med dom jämställs i denna lag förlikning som har ingåtts inför domstol i Danmark.

2 §

En fastställelse av faderskap *i annan form än genom dom* gäller i Sverige, om fastställelsen har skett i Danmark, Finland, Island eller Norge.

En fastställelse *genom bekräftelse av ett faderskap eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor* gäller i Sverige, om fastställelsen har skett i Danmark, Finland, Island eller Norge.

3 §

En dom eller fastställelse som avses i 1 och 2 §§ gäller dock inte i Sverige, 1. om domen eller fastställelsen står i strid med en här i landet giltig dom i en rättegång som påbörjades innan den andra rättegången inleddes eller innan fastställelsen skedde,

2. om domen eller fastställelsen står i strid med en här i landet giltig fastställelse av faderskap *i annan form än genom dom*, såvida denna fastställelse skedde innan rätte-

2. om domen eller fastställelsen står i strid med en här i landet giltig fastställelse *genom bekräftelse av ett faderskap eller av ett föräldraskap för en kvinna som är eller har*

¹ Senaste lydelse av 5 § 2005:441.

gången påbörjades eller innan den andra fastställelsen skedde,

3. om det här eller utomlands pågår en rättegång *angående* fadersskapet som kan leda till en dom som gäller i Sverige och *denna rättegång* påbörjades innan den andra rättegången inleddes eller innan fastställelsen skedde,

4. om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att erkänna domen eller fastställelsen.

varit gift eller sambo med ett barns mor, ifall denna fastställelse skedde innan rättegången påbörjades eller innan den andra fastställelsen skedde,

3. om det här eller utomlands pågår en rättegång *om* fadersskapet *eller om föräldraskapet för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, ifall denna rättegång* kan leda till en dom som gäller i Sverige och *rättegången* påbörjades innan den andra rättegången inleddes eller innan fastställelsen skedde, *eller*

4 §²

Väcks vid en svensk domstol talan *angående* fadersskapet till ett barn men *pågår* redan en rättegång *angående fadersskapet* i Danmark, Finland, Island eller Norge, *skall* talan avvisas eller förklaras vilande i väntan på *lagakraftvunnen* dom i den utländska rättegången.

Pågår en rättegång *om faderskap* i Danmark, Finland, Island eller Norge, får en svensk socialnämnd inte godkänna en bekräftelse av fadersskapet.

Om det vid en svensk domstol väcks en talan om fadersskapet till ett barn eller om föräldraskapet till ett barn för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor men det redan pågår en rättegång om någon av dessa frågor i Danmark, Finland, Island eller Norge, *ska* talan avvisas eller förklaras vilande i väntan på *en dom som har fått laga kraft* i den utländska rättegången.

Om det pågår en rättegång i Danmark, Finland, Island eller Norge om fadersskapet till ett barn eller om föräldraskapet till ett barn för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor, får en svensk socialnämnd inte godkänna en bekräftelse av fadersskapet eller föräldraskapet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

2. Bestämmelserna i 1–3 §§ i den nya lydelsen tillämpas även i fråga om domar som har meddelats före ikraftträdandet och fastställelser genom bekräftelse som har skett före ikraftträdandet. Om en dom eller en fastställelse gällde i Sverige före ikraftträdandet, ska domen eller fastställelsen gälla här även efter ikraftträdandet. En dom eller en fastställelse som stri-

² Senaste lydelse 1990:1529.

der mot en dom eller en fastställelse som gällde i Sverige före ikraftträdandet ska inte vara giltig här.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 2 och 7 §§ lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Med dom *jämställes* i denna lag
1. utslag varigenom överexekutor i Finland efter lagsökning har *ålagt* någon *betalningsskyldighet*,

Med dom *jämställs* i denna lag
1. utslag varigenom överexekutor i Finland efter lagsökning har *beslutat att* någon *är betalningsskyldig*,

2. finsk betalningsorder,
3. av norsk åklagarmyndighet utfärdat föreläggande av ersättningsskyldighet, vilket har godkänts av den som avses med förelägget,
4. beslut om ersättning för rättegångskostnad i tvistemål, om dom i målet skulle omfattas av denna lag eller lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska *faderskapsavgöranden*, och i brottmål, om ersättningen *skall utgå* till enskild part,
5. beslut om ersättning till vittne eller sakkunnig i tvistemål eller brottmål,

4. beslut om ersättning för rättegångskostnad i tvistemål, om dom i målet skulle omfattas av denna lag eller lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska *föräldraskapsavgöranden*, och i brottmål, om ersättningen *ska betalas* till enskild part,

6. beslut om återbetalning till staten av förskott på sådan ersättning för inställelsekostnad, som har utbetalats till vittne, målsägande eller part.

Finskt lagsökningsutslag mot vilket besvär *ej* har anförts anses ha *vunnit* laga kraft, även om tiden för stämning om återvinning *ej* har gått ut.

Ett finskt lagsökningsutslag mot vilket besvär *inte* har anförts anses ha *fått* laga kraft, även om tiden för stämning om återvinning *inte* har gått ut.

7 §²

Denna lag tillämpas inte om något annat följer av

- de unionsrättsakter och internationella instrument som anges i 1 § lagen (2014:912) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden eller i 1 kap. 2 § lagen (2019:234) om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer, eller
- särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas inte heller i fråga om

¹ Senaste lydelse 1979:1002.

² Senaste lydelse 2019:237.

1. dom eller förlikning i mål om boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om det inte är fråga om verkställighet av en dom som ska gälla i Sverige enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap eller enligt 3 kap. 14 § lagen (2019:234) om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer,

2. dom eller förlikning som rör vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om det inte är fråga om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning som rör familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning som rör faderskapet till barn, 4. dom eller förlikning som rör faderskapet till *ett barn eller föräldraskapet till ett barn för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor,*

5. dom eller förlikning som rör rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvar för den dödes skulder, om inte den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade sin hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning som rör

a) en gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av en förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

c) andra frågor som beror av en konkursdomares eller konkursdomstols prövning, eller

d) en rättshandlings eller någon annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om det framgår av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling att gäldenären inte hade sin hemvist i något av de nordiska länderna, eller

7. dom eller förlikning i mål som ska tas upp omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister som rör kollektivavtal.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.